List 33. **NOVICE** Tečaj LV.

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 13. avgusta 1897.

Politiški oddelek.

Družba sv. Cirila in Metoda.

Naše šolsko društvo si je s svojim uzornim delovanjem pridobilo toliko simpatij po vseh slovenskih pokrajinah, kakor doslej še nobeno drugo narodno društvo. Svoj čas je bila družba izpostavljena raznim napadom in celo očitnemu násprotovanju, a vsi njeni nasprotovalci so morali utihniti in zdaj se ves narod oklepa družbe sv. Cirila in Metoda z najgorečnejšo ljubeznijo, dobro poznavajoč nje veliki pomen za našo narodno napredovanje.

Prav radi tega so vsakoletni občni zbori družbe sv. Cirila in Metoda mnogoštevilno obiskani in sijajno dokazujejo, da navzlic razliki v drugih političnih vprašanjih smo v narodnostnih rečeh Slovenci vendar vsi jedini.

Letošnji občni zbor družbe sv. Cirila in Metoda se je vršil v Škofji Loki, tako sijajno in v tako lepi harmoniji, da mora to navdajati z veseljem vsacega rodoljuba. Zastopane so bile vse slovenske pokrajine, došlo je mnogo posvetne in duhovske inteligence in sosebno mnogo narodnih dam.

Sprejem na kolodvoru je bil presrčen, isto tako v mestu, katero je bilo okrašeno z nebrojnimi zastavami. V mestu je bilo postavljenih petero lepih slavolokov, z bližnjega hriba pa so grmeli streli.

Pred mestno hišo pozdravila sta skupščinarje mestni župan in mestni župnik, potem je bila maša, po tej pa je sledil občni zbor.

Družbin predsednik prof. Zupan je pozdravil vse došle skupščinarje, potem pa povdarjal, da je družbo sv. Cirila in Metoda ustanovila in vzdrževala doslej ljubezen naroda. Ta ljubezen se ni ohladila tekom let, česar so se nekateri bali, nego se je celo — čudovita prikazen! — vzmoževala. Največjo zaslugo za vedno sijajnejši prospeh društva pa so si stekle slovenske dame, žene in dekleta, ki so preporodnice društva. Čudovito iznajdljive so naše dame v sredstvih, s katerimi pospešuje društvene dohodke. Prispevki ženskih podružnic so vedno največji. Zato kliče predsednik v imenu odbora: Slava delavnemu slovenskemu ženstvu! V društvu je vladala doslej jedinost. Tudi v glavnem vodstvu je vladala sloga, ki ostane, tako je upati, neizpremenljiva. Naj bi bili tako složni v narodnem delu vsi Slovenci, od Drave do Adrije, od Soče do ogerskih ravnin!

Iz poročila društvenega tajnika, g. Žlogarja navajamo: Odkar so se začeli po l. 1848. Slovenci potezati za svoje narodne pravice, je vprašanje ljudskega šolstva mej nami še vedno najvažnejše. Naše šolstvo še doslej ni uravnano; dobili smo pač nekaj drobtin, a vseh pravic še ne. Dokler pa ne dosežemo vseh, dotlej ne odneha slovenski narod. Sosedje na severu in na jugu postajajo vedno drznejši, zato pa gleda družba sv. Cirila in Metoda liki sokol, odkod preti nevarnost. V vodstvo te velevažne družbe so bili lani voljeni: prof. Zupan (predsednik), župan Iv. Hribar, kurat Kcblar in notar Svetec. Nadzorništvo in sodništvo je ostalo neizpremenjeno. Odbor je reševal uloge upravnim potom in v vodstvenih sejah. Podružnice so prirastle letos 3: za Velenje na Štajerskem, Rojan pri Trstu in za Koprče na Koroškem. Pokroviteljev ima družba sedaj 201. Največ jih imata slavnorodoljubna kraja Litija-Šmartno, t. j. 16. Podružnic šteje družba 135 z 11.175 člani. Za pospeh dohodkov so prirejale podružnice koncerte, veselice in shode, ki so imeli tudi za vzgojo naroda velik pomen. Želeti je, da se prirejajo poslej še v večjem številu take veselice. Kako je vršila družba svojo letošnjo nalogo, kažejo razna otroška zabavišča, otročji vrteci in razne šole, katere je ustanovila družba na novo ali jih pa utrdila v obstanku. Tako na pr. sta se ustanovili zabavišči za Celje in Maribor, ki štejeta izredno veliko učencev. Deška ljudska šola v Trstu je postala petrazredna, v Velikovcu pa je zgradila družba krasno, palači slično šolsko poslopje, ki imponuje zagrizenim Nemcem, smatrajočim nas vedno le — za berače. Šola, ki ima sedaj v jednem samem, doslej ustanovljenem razredu 92 dečkov in deklic, se bo polagoma širila. Društvo „Sloga“ na Goriškem vzdržuje v zvezi z

družbo sv. Cirila in Metoda nekaj prepotrebnih šolskih zavodov; v vseh družbenih šolah pa se vzgaja do 2000 otrok v slovenskem in avstrijskem duhu. — Dohodki so se na Kranjskem letos nekoliko izmanjšali vsled potresne katastrofe, a različna društva in društveniki so našli novih potov, da društvena blagajna ni čutila preveč izostalih doneskov. Na čelu vsem tem društvom je bila „Glasbena Matica“, dalje nekatera koroška pevska društva, „Slavec“ in „Ljubljana“. Na nasvet g. Kcelja je društvo dobilo svoje užigalice. Te so donesle društvu po založniku g. Perdanu doslej že 500 gld. Tako so tudi Petričevi svinčniki nov vir dohodkov. Doslej je prejelo društvo za svinčnike 166 kron. Velike zasluge za družbo si je steklo darove nabirajoče časništvo, zlasti „Slovenski Narod“, pa koroški „Mir“ in tržaška „Edinost“. — Gosp. Vrhovnikova brošurica o stoletnici „Ljubljanskih Novic“ je donesla družbi tudi že znatno svoto 205 gld. Okrožnice do posojilnic in hranilnic so prinesle družbi precej dohodkov, posebno pa sta priskočila družbi na pomoč kranjski deželni zbor (1000 gld.) in ljubljanski mestni svet (500 gld.) Tudi nekatera volila so prinesla blagajni nekaj doneskov. Tajnik upa, da bo slovenski narod vstrajal i nadalje v svoji rodoljubni radodarnosti.

Predsednik, gosp. T. Zupan se je spominjal umrlih zaslužnih članov in članic, zlasti sodnika dr. Škofica in notarja Janka Kersnika.

Društveni blagajnik, g. kurat Koblar, je poročal: Glavni vir doneskov so podružnice, zlasti pa ženske. Nekaj podružnic je zadremalo, a nadejati se je, da se iz nova vzbude. 100 podružnic pa je delavnih. Vzorne so: Litijska, Ljubljanski (šentpeterska, ki je donesla letos skoro 1000 gld. in šentjakobsko-trnovska), Tržaška i. dr. Novih pokroviteljev je dobila družba 19. Stroškov je imela letos družba 20.634 gld. 57 kr. Dohodkov pa 17.110 gld. 23 kr. Ker pa je imela družba 31. decembra 1895. l. saldo 6577 gld. 68 kr., iznaša saldo 31. decembra 1896. l. 3053 gld. 34 kr. V Gradcu je družba podedovala hišo rodoljuba Vrečka. Ker pa ima hiša še jako veliko dolgov, odbor še doslej ne ve, koliko bo iznašalo volilo. — Nadzornik, g. Oroslav Dolenec je poročal, da so društveni računi v redu.

Na to so se vršile volitve. Ostali so vsi sedanji odborniki; le na mesto odstopivšega g. dr. Jos. Vošnjaka, kateremu je izrekel občni zbor posebno zahvalo, je bil izvoljen g. prof. M. Petelin.

Predsednik se je na to zahvalil skupščinarjem za udeležbo, meščanstvu in županstvu pa za krasni sprejem ter zaključil zborovanje. Župnik g. Tomažič je imenom vseh skupščinarjev vodstvu družbe izrekel toplo zahvalo za neumorno delovanje.

Sledil je na to koncert, kateri je prav dobro uspel.

Občni zbor je bil velelep in ker poznavamo važnost družbe sv. Cirila in Metoda, poročali smo o njej na odličnem mestu.

Politični pregled.

Notranjepolitični položaj se čedalje bolj poostruje. Nasprotstvo mej Nemci in Slovani rase od dne do dne in povsod se primerjajo veliki izgredi Zlasti na Češkem so napadi na Čehe na dnevnem redu, prusofilstvo se silno hitro razširja, a tudi ogorčenost mej Čehi rase. Tudi Slovenci smo se začeli gibati. Zmedenost je tolika, da nihče ne ve povedati kaj se zgodi Nobena stvar ne označuje preklavernega Badenijevega in notranjepolitičnega položaja bolj, kakor okolnost, da je jeden voditeljev nemškoliberalne stranke, stari Chlumecky, svetoval vladi, naj sistira ustavo. Chlumecky je svoj čas izstopil iz državne službe — bil je drž pravdnika namestnik v Brnu — ker je grof Belcredi sistiral ustavo, zdaj pa nastopa s takim nasvetom.

Zjedinjenje nemških strank na Češkem. Vodstvo nemškoliberalne stranke na Češkem je imelo minolo nedeljo v Pragi sejo, na kateri se je posvetovalo o političnem položaju ter storilo dva jako važna sklepa. Nemškoliberalna stranka je sklenila, da nadaljuje svojo taktiko, da nadaljuje obstrukcijo, in sklenila je nadalje, na novo organizovati nemštvo na Češkem. A stranka se ne bo sama organizovala, ampak se bo organizovala skupno s Schönererjevo in z nemškonacijonalno stranko Ta sklep je velikega političnega pomena. Nemškoliberalna stranka na Češkem, jedro tiste stranke ki se je s tolikim ponosom imenovala „državo ohranjujočo“, ta stranka je kapitulovala, je priznala, da nima prave zaslombe v narodu, da sama zase ne more več živeti, in se je združila s tisto stranko, katera neče biti „državo ohranjujoča“, nego „državo razdirajoča“ stranka, ki dela očitno na združenje Avstrije z Nemčijo. Schönerer bode vodja te velike in vsekako močne stranke, tisti Schönerer, kateri je ponosen, če se mu očitajo veleizdajske tendence. Slovanom ni treba žal biti za to. Če so Nemci tudi jedini, njih tendence so take, da jih nobena vlada ne sme upoštevati, njih moč pa ni več in ne bo nikdar več tolika, da bi mogli gospodariti vsi državi in uveljavljati svoja načela. Bolj ko postanejo Nemci ekstremni, prej postane Avstrija slovanska država.

Najnovejši vladni namen. — Češki drž. poslanec dr. Stransky je poročal svojim volilcem o položaju ter povedal, da namerava vlada zopet poskusiti doseči spravo mej Čehi in Nemci ter urediti jezikovno vprašanje za češko kraljestvo in za Moravsko. V ta namen hoče vlada sklicati konferenco čeških in nemških državnih in deželnih poslancev ter jim predložiti petero predlogov. Ti predlogi se tičejo: zakona glede narodnih kurij, zakona glede izpremembe češkega deželnega volilnega reda, razdelitve kurije velikega posestva za dež. zbor v okrožja, ustanovitve nove kupčijske zbornice, zakona glede šol narodnih manjšin in zakona glede uradnega jezika avtonomnih oblastev. Končno se predloži še zakon o ustanovitvi okrožnih oblastev, ki bi bila medinstanca mej okrajnimi glavarstvi in namestništvom. — Nemci nič ne rečejo o teh vladnih predlogah, Čehi pa ž njimi niso zadovoljni.

Stališče ogerske vlade je po soglasnem zatrdilu najbolje informovanih listov jako omajano. Vlada si je s kompromisom, s katerim je naredila konec obstrukciji opozicijonalnih strank, sicer pomagala iz velike zadrege, toda avtoriteta ministerskega predsednika je s tem popolnoma podkopana. Spoštovanja ni kruti Banffy nikdar nič užival, pač pa so se ga bali. Sedaj se je izkazalo, da je v deželi še neka moč, ki je krepkejša kakor ves denar, vsi orožniki in vsa brezobzirnost; to je avtoriteta onih ljudij, katerih rodoljubje in moralna nedotaknjenost je vzvišena nad vse dvome. Politična morala in Banffyjev sistem pa se ne dasta zjediniti. In tako bo moral Banffy kmalu izvajati konsekvence iz svojega sedanjega položaja. Držali ga bodo še, da se reši avstrijsko-ogerska pogodba in brambovski zakon, potem pa bo moral iti.

Rusija in Nemčija. — Nemški cesar Viljem se je mudil ta teden v Petrogradu. Občinstvo je vriskalo nemškemu cesarju pozdrav, ker je to car ukazal, sicer bi se ne bil nihče zanj zmenil. Tudi oficijelne napitnice pričajo, da je razmerje mej Rusijo in Nemčijo precej hladno. Toliko vstrajnejše pa se pripravlja vsa Rusija na obisk predsednika francoski republiki. Za kar mogoče sijajni sprejem je že vse urejeno. Nemci so Rusom pač nesimpatični. Tudi nemški listi pišejo z veliko reservo. „National-Zeitung" je rekla: Popolne, odkritosrčne simpatije, ki bi bile podlaga resničnemu prijateljstvu, so mej Nemci in Slovani skoraj nemogoče Sporazumljenje mej Nemčijo in Rusijo ne bo torej nikdar izviralo iz srca.

Srbski cerkveni kongres se najbrž razpusti. Večina je radikalna in radikalci se odločno upirajo vladnim zahtevam. Ker so radi tega obravnave skoro nemogoče, se že delj časa ni sklicala nobena seja in se kongres najbrž razpusti.

Španska. — Ministerski predsednik Canovas del Castillo je bil v nedeljo zavratno umorjen. Umoril ga je neki italijanski anarhist. Španska vlada je zadnja leta anarhiste kruto preganjala, a vse zaman. Gospodarske razmere v Španiji so pretužne in te stvarjajo anarhiste. Španska je v klavernem položaju. Na Kubi traja že več let revolucija, doma pa je bankerot skoro neizogiben. — Namesto umorjenega Canovasa prevzame ministersko predsedstvo maršal Sagasta.

Revolucija v Portugalski. — Minoli teden so portugalski republikanci prouzročili revolucijo in sicer v Oportu. Proti vladi so se dvignili trije bataljoni ondotne posadke, a vladi se je posrečilo, udušiti gibanje. Vznemirjenje mej narodom je še vedno veliko, in ni se čuditi, saj je njega gospodarski položaj brezupen.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

V. Zbornični svetnik Fr. Ks. Souvan poroča' da je c. kr. okrožno sodišče v Novem mestu z dopisom z dne 15. junija t. l. št. 677 prosilo, naj bi zbornica predlagala v Novemmestu stanujoče in za častno mesto trgovskega prisednika sposobne trgovce, ker je vsled ukaza c. kr. pravosodnega ministerstva z dne 31. marca 1894, št. 6049, imenovanim trgovskim prisednikom Jos. Ogoreutz-u, Adolf Pauser-ju, Iv. Nep. Surz-u in Ivan Krajc-u potekla poslovna doba. Ker sta gospoda Jos. Ogoreutz in Iv. Surz umrla predlaga odsek z ozirom na določila ministerskega ukaza z dne 2. dec. 1863, drž. zak. št. 89: Zbornica naj naslednje gospode trgovce iz Novegamesta stavi v predlog: Ivan Krajc-a, 2. Adolf Pauser-ja, 3. Viktor Durinija, 4. Adolj Gustin-a, 5. Franc Seidla, 6. Franc Küssel-a. — Predlog se sprejme.

VI. Zbornični tajnik poroča, da so se slamopletarski tečaji ki so se otvorili dne 19. oktobra 1896, zaključili dne 31. maja t. l. Učni vspehi so bili po naznanilih strokovnjakov splošno izvrstni in mnogoštevilni obisk je tudi dokazal, da jih je prebivalstvo prav zaželelo. Kakor se je zbornici v seji 23. oktobra 1896 poročalo, se je dovolilo 13 slamopletarskih tečajev za občine kamniškega in kranjskega okraja in je te iz raznih občin obiskovalo 1879 osob in sicer v Domžalah 328, Trzinu 124, Mengši 298, Radomljah 71, Šmarci 102, Rovi 40, Prevojah 64, Lukovici 150, Kamniku 146, Moravčah 205, Dolskem 124, Cerkljah 191 in Tunjicah 36. Če bo imelo dobivanje pletilne slame iste vspehe, kakor pouk v pletenji, je z gotovostjo pričakovati, da se bo zboljšal položaj slamopletarjev.

Ker so imeli po ministerskem ukazu z dne 26. avgusta 1894 št. 1921 dotične občine skrbeti za prostore potrebne za učne tečaje, dalje za opravo, kurjavo, čiščenje in postrežbo in so nekaterim vsled tega nastali stroški, ki v občinskem proračunu niso pokriti, so se štiri obrnile na kranjski deželni odbor in na zbornico za dovolitev podpor. Razun tega bo provzročil nekaj stroškov tudi pouk v dobivanji pletilne slame. Kranjski deželni odbor, ki se je že izjavil, da hoče pospeševati pouk o pletenji slame in dobivanji pletilne slame, se je obrnil z dopisom z dne 14. maja 1897, št. 5005 na zbornico z vprašanjem, če bo tudi ta prispevala v imenovani namen. Ker je čestita zbornica že v sejah z dne 30. oktobra 1894 in 9. aprila 1895 sklenila dati prispevek za pouk o pletenji slame, predlaga poročevalec imenom odseka: Zbornica izjavlja da je pripravljena 3. del stroškov plačati, vendar le do najvišjega zneska 100 gld. Ker skupni stroški niso visoki, bo brezdvomno znesek zadostoval. — Predlog se sprejme.

VII. Zbornični svetnik Franc Omersa poroča v imenu odseka, da je c. kr. okr. glavarstvo v Radovljici poslalo v poročilo prošnjo Ivana Legata v Lescah za dovoljenje v napravo javne tehtnice. Zakon z dne 19. junija 1866 drž. zak. štev. 85, določa, da dovolitev za napravo javne tehtnice podeljuje obrtno oblastvo. Osebe, katere oskrbujejo tehtnico, potrebujejo potrditve obrtnega oblastva in morajo pri trgovinskem sodišči ali za to delegiranem okrajnem sodišči priseči, da bodo kar najbolj mogoče skrbno in pravilno izpoljnjevale z njih poslom spojene dolžnosti, tako kar naj bolj natančno in vestno tehtanje, potrjevanje izkazov, kakor tudi natančno knjigovodstvo.

Pri dovolitvi novih javnih tehtnic se je ozirati na krajevne razmere in je zaslišati trgovinsko zbornico. V prvi vrsti ima pravico napraviti tehtnico občina, ko bi pa ta te ne napravila, ali ko bi občinska ne zadoščala, smejo prositi zasebniki za dovolitev take naprave, ako so zaupanja uredni.

Po § 12. omenjenega zakona pa ne zadošča, da je oseba le zaupanja vredna, temveč mora biti tudi za ta posel sposobna. Ukaz ministerstva za trgovino izdan dogovorno z ministerstvom notranjih rečij z dne 12. oktobra 1876, drž. zak. štev. 126, pa določa, da se sposobnost izkazuje s preskušnjo opravljeno pri kakem c. kr. meroiskusnem nadzorniku o zadostnem znanji merskih in vtežnih sistemov in pa propisom primernega orodja za tehtanje in merjenje in o dovoljni ročnosti ali spretnosti v dejanskem opravilu tehtanja in merjenja. Občinski zastop v Lescah potrjuje z dopisom z dne 3. marca 1897 št. 136. da dovoljuje Ivanu Legatu postaviti javno tehtnico in da je prosilec dokazal sposobnost za ta posel. Vsled tega preostaja vprašanje, ali lokalne razmere dopuščajo napravo javne tehtnice. Ker občina sama ne bo postavila javne tehtnice, je odsek tega mnenja, da je javna tehtnica zelo potrebna in bi lehko celo dve obstojali.

V Lescah je jako velika železniška postaja, kamor prihaja blago iz občin: Breznica, Bohinjska Bistrica, Zgornje Gorje, Lancovo, Srednja vas, Radovljica, Bled, Begunje, Predtrg, Lesce, in iz jednega dela občine Mošnje. V Lescah je 43 trgovcev in obrtnikov. Pride pa za prebivalce teh krajev tudi mnogo blaga razne

*

vrste na postaje Lesce-Bled. Smelo se tedaj trdi, da ljudstvo zelo potrebuje javne tehtnice. Legatova tehtnica bi bila nasproti kolodvoru in bi jo najlažje rabili vsi udeleženci naštetih občin, izvzemši te iz Bohinja in Bleda, katerim bi bila bolj prikladna tehtnica druzega prositelja, kateri bi jo imel na konci vasi pri vhodu v dovozno cesto h kolodvoru. Ker je tedaj potreba javne tehtnice dokazana, zato nasvetuje odsek: Slavna zbornica naj podpira prošnjo. — Predlog se vsprejme.

VIII. Zbornični svetnik Franc Omersa poroča o jednaki prošnji Matevža Dobide iz Lesec. Občina je izjavila, da ne namerava postaviti javne tehtnice in tudi ne ugovarja, ako se dovoli naprava prosilcu, kateri je dokazal sposobnost za tak posel v smislu ministerskega ukaza z dne 12. oktobra 1876., drž. zak. št. 126. Ker hiša, pri kateri bo tehtnica, posebno ugodno leži za stranke iz Bohinja, Bleda in Zgornjih Gorij in ker bi po mnenji odsekovem lehko obstajalo v Lescah dvoje jednakih naprav, zato nasvetuje odsek z ozirom na pri prejšnji prošnji navedeno: Slavna zbornica naj podpira prošnjo. — Predlog se vsprejme.

IX. Zbornični podpredsednik Anton Klein poroča o računskem zaključku zbornice, potem o pokojninskem zakladu zborničnih uradnikov in služabnikov in o ustanovnem zakladu za onemogle obrtnike za l. 1896. Vse račune so pregledniki v nadrobno pregledu in v redu našli. Dohodki zbornice s pristojbinami za znamke in vzorce v znesku 60 gld. so znašali 8222 gld. 9 kr. Če prištejemo temu začetno blagajnično imovino v znesku 2565 gld, 64 kr., znašajo dohodki skupaj 10.787 gld. 73 kr. ako odštejemo stroške v znesku 8953 gld. 16 kr. tedaj je znašala blagajnična imovina koncem decembra 1896. l. 1834 gl. 57 kr. katera je bila razun 77 kr. plodonosno naložena. Zastali zbornični prispevki so znašali koncem decembra 812 gld. 12½ kr. Računski zaključek pokojninskega zaklada kaže dohodkov 20.894 gld. 85 kr. in stroškov 3194 gld. 5 kr. torej končnega premoženja 17.700 gld. 53 kr. Od teh je naloženih pri obrtnem pomočnem društvu 5151 gld. 80 kr. na 10.000 gld. se glasi jedna vinkulovana papirna renta, na 1500 gld. pa jedna 4 % kronska renta in na 1000 gl. jedno 4 % dolžno pismo kranjskega deželnega posojila, 48 gld. 73 kr. pa je v ročni blagajnici. Premoženje se je v poslovnem letu pomnožilo za 1170 gld. 30 kr.

Računski zaključek ustanovnega zaklada za onemogle obrtnike kaže dohodkov 5520 gld. 91½ kr. in stroškov 608 gld. 47½ kr. tedaj je premoženja 4922 gld. 44 kr. Od tega je 121 gld. 69 kr. naloženih pri obrtnem pomočnem društvu in 4800 gld. pa v srebrni renti, gotovina 75 kr. je ročni blagajnici. Odsek je natančno primerjal račune in jih našel v redu, zato predlaga poročevalec v imenu odseka: 1.) Računski zaključki zborničnega računa, računa o pokojninskem zakladu in ustanovnem zakladu za onemogle obrtnike za l. 1896 se odobre in potom c. kr. deželne vlade predlože vis. c. kr. trgovinskemu ministerstvu. 2.) Računodajalcem se da obsolutorij. — Zbornični svetnik Josip Lenarčič želi, naj bi se v prihodnje razdelil računski zaključek pred posvetovanjem v seji med članove.

Zbornični tajnik pravi, da vse račune natančno pregledajo trije pregledniki in jih s knjigami in dokazili primerjajo in ti poročajo o tem združenim odsekom, kateri tudi račune pregledajo in na podlagi teh pregledovanj še le zbornici predlože svoje poročilo. Umevno je seveda, da se v prihodnje ustreže izrečenej želji.

Ko se izreče zato še zbornični svetnik Karol Luckmann, vsprejmo se predlogi odsekovi.

X. Zbornični svetnik Josip Kušar poroča, da se je odbor za oskrbovanje premoženje na Krškem obrnil do tamošnjega okrajnega glavarstva in prosil, da bi se mestu poleg že obstoječih 7 letnih in živinskih semnjev dovolili mesečni semnji za govejo živino in sicer vsako prvo sredo v mesecu, ter redni prašičji in žitni semnji vsako sredo, ki je bila doslej navaden tržen dan. Izmed vdeleženih občin se je izrekla breška odločno zoper vsako pomnožitev semnjev na Krškem, dočim je Rajhenburg proti mesečnim semnjem za govejo živino, nikakor pa ni zoper tedenske prašičje in žitne semnje. Ostale občine so ne samo za ugodno rešitev dotične prošnje, temveč deloma celo najtoplejše isto priporočajo. Ker se je zbornica izrekla v poročilu z dne 2. novembra 1894 štev: 1547 za pomnožitev sedaj obstoječih sedmih letnih in živinskih semnjev na dvanajst, želi c. kr. deželna vlada, naj zbornica izrazi svoje mnenje, če se naj sploh in v kakem obsegu ugodi premenjeni prošnji odbora za oskrbovanje premoženja.

Odsek se sklicuje na prejšnje poročilo in se mu zdi umestno priporočati tudi to spremenjeno prošnjo, ker je mnenja, da je pomnoženje semnjev za govejo živino bolj v interesu prebivalstva krškega okraja, kakor pa pomnoženje semnjev za blago, ki v sedanjem številu popolnoma zadoščajo. Krško je za trgovino z govedo in prašiči posebno pripraven kraj in to je tem važnejše, ker se je reja goveje živine v okraju povzdignila in je le želeti, da se tudi prasičji semnji bolj osredotočijo.

S semnji bi se pospešila še bolj, govedoreja, vsled katere bi se kmetovalec lehko opomogel, ker mu vinogradi še dolgo časa ne bodo donašali prejšnjih dohodkov. Odsek predlaga: Zbornica naj se izreče v svojem poročilu do c. kr. deželne vlade za dovoljenje naprošenih semnjev. — Predlog se vsprejme.

XI. Zbornični svetnik Jernej Žitnik poroča, da se je občina Turjak obrnila do c. kr. deželne vlade s prošnjo, da se ji dovoli poleg že obstoječih dveh živinskih semnjev še troje in sicer 13. aprila, 31. majnika in 28. julija. Pred otvoritvijo dolenjskih železnic je hil promet na vozni cesti v okraju zelo živahen. Zašlužka, katerega so imeli takrat prebivalci, sedaj nimajo več, ker ves promet sedaj oskrbuje železnica. Prebivalstvo se od tedaj skrbno peča z živinorejo in se je goveja živina zelo pomnožila. Vsled pomnožitve živinskih semnjev bi se olajšalo kupčevanje z živino. Zoper semenj 13. aprila so se izrekle občine Polom, Studenec, in Krka, zoper onega 31. maja je občina Studenec in zoper onega 28. julija sta občini Polom in Toplice, Ribnica je pa zoper vsakoršno pomnožitev semnjev. Vsled poizvedovanj so že obstoječi semnji le krajevnega pomena in niso posebno dobro obiskani ker nima Turjak ugodne lege in ker so vedno dobro obiskani bližnji stari semnji v Zdenski vasi, Strugi in Velikih Laščah, kakor tudi oni ljubljanskega in litijskega okraja, tedaj v turjaškem kraji ni nikake potrebe za pomnožitev semnjev. Sploh je pa poleg obeh semnjev na Turjaku 12. marca in 30. novembra še devetero drugih, ki za ta kraj popolnoma zadoščajo. Z narodno gospodarskega stališča se nikakor ne more priporočati pomnožitev semnjev, pač pa je odsek za premeščenje obeh obstoječih semnjev na

ugodnejši čas, ker trdi občina, da sta radi tega slabo obiskana, ker je nju določeni čas zelo neugoden za semnje sploh. Odsek predlaga: Zbornica naj se v svojem poročilu do c. kr. dež. vlade izreče v tem smislu. — Predlog se vsprejme.

XII. Zbornični svetnik Karol Pollak poroča, da se je obrnila c. kr. dež. vlada na zbornico z dopisom z dnè 14. junija 1897, naj izreče svoje mnenje o premenjeni prošnji občine Kostanjeviške za dovoljenje dveh novih semnjev in o sejmskem tarifu. Lansko leto je občina Kostanjeviška prosila, da bi se ji poleg že obstoječih štirih letnih in živinskih semnjev, dovolila še dva in to dnè 17. januvarija in 16. maja vsakega leta. Zbornica se je tedaj izrekla za dovolitev semnja 17. januvarija, ugovarjala pa je dovolitvi semnja v dan 16. maja, ker je ta dan tudi semenj v Rovišah in bi temu škodoval; vsled tega prosi sedaj občina, da bi se dovolila semnja dne 17. januvarija in 31. majnika vsakega leta.

Odsek je mnenja, da je lega mesta Kostanjevice ugodna za semnje, strinja se tedaj s priporočilom c. kr. okr. glavarstva in priporoča dovolitev obeh semnjev. Sejmski tarif je določen v smislu postave z dnè 3. decembra 1868, dež. zak. štev. 17 in ker je nadzorovanje živinskih semnjev spojeno z velikimi stroški, tedaj gotovo niso določene takse živinske. Odsek torej predlaga: Zbornica poročaj v navedenem smislu na c. kr. deželno vlado. — Predlog se vsprejme.

XIII. Zbornični svetnik Josip Rebek poroča vsled dopisa c. kr. dež. vlade z dnè 18. junija 1897 da ima občina Kranjska gora pravico za letni in živinski semenj drugi pondeljek v mesecu oktobru ali pa na pondeljek pred cerkvenim žegnanjem. Vsled stare navade pa se prične ta semenj že v soboto pred drugim ponedeljkom v oktobru in se konča četrtega dnè t. j. v torek. V soboto je semenj za drobnico, v nedeljo in torek letni semenj in v ponedeljek pa letni in živinski semenj. Ker je okrajno glavarstvo to razvado prepovedalo, prosi občinsko predstojništvo vsled sklepa obinskega odbora v seji dne 5 februvarija 1897, da se dovoli semenj z blagom na drugi ponedeljek v oktobru in živinski semenj na soboto pred tem. Vtemeljuje se s tem, da navadno privedo kupčevalci z drobnico zlasti iz Trente in s Koroškega svojo drobnico že v soboto in se vsled crkvenega žegnanja, ki je v nedeljo, razvije prav živahna kupčija, dočim je v ponedeljek živinski semenj brez pomena.

Odsek se pridružuje priporočilu c. kr. okr. glavarstva v Radovljici, ker bi bilo v škodo vseh udeležencev, če bi se ta običaj, ki izvira iz krajevnih potreb, popolnoma odstranil. Odsek predlaga: Zbornica priporočaj prošnjo občine Kranjska gora pri c. kr. dež. vladi. — Predlog se vsprejme.

(Dalje sledi.)

Konjereja.

Po dolgih in trudapolnih prizadevanjih je bilo dovoljeno, da se smejo v Novem mestu prirejati konjski semnji. Prvi konjski semenj se je vršil dne 2. avg. t. l. Obnesel se je še precej dobro. Prignanih je bilo 228 konj, kar je za začetek še dosti. Prodalo se je le malo prignanih konj, ali nekaj jih je bilo vendar prodanih. Prišlo je tudi nekaj ljubljanskih gospodov, kateri so kupili nekaj parov konj. Prišel je tudi predsednik trgovinske in obrtniške zbornice kranjske, dež. poslanec g. Perdan, da si kot član konjerejskega odseka kmetijske družbe ogleda našo dolenjsko rejo. Na sejmišči je bilo jako živahno. Razen konj prignalo se je bilo na ta semenj tudi neznansko veliko svinj in tudi dosti goveje živine. Le Bučkani ter možje iz Škocijana so izostali, in Št. Jernej ni poslal dosti konj, dasi bi bil to lahko storil. Da so še ti kraji kaj konj postavili na sejmišče, bilo bi jih gotovo 300. Ti kraji imajo svoje semnje, naravno je torej, da bi ne videli radi, da se premakne konjska trgovina v Novo mesto. Ti naši rojaki — naj govorimo brez ovinkov — ne smejo biti preveč ozkosrčni. Pomislijo naj, da je Novo mesto središče Dolenjske. Na novomeške semnje in k novomeškemu okrožnemu sodišču hodi vse dolenjsko prebivalstvo, dobro je torej, če je dana prilika, da se v Novem mestu lahko tudi konji prodajo, jih vsaj ni treba goniti v Zagreb, v Ljubljano, ali kam drugam, daleč od doma. Pomisliti je tudi treba, da bo železnica kupce pripeljala od vseh stranij.

Na semnju dne 2. avgusta t. l. smo videli našo dolenjsko konjsko rejo. Bil je ta semenj dober pouk za naše konjerejce in le želeti je, da ga ne pozabijo. Videli smo, in tega nikakor ni prezreti, da redimo preveč polnokrvnežev in premalo čvrstih težjih konj noriške pasme. Železnice so uzrok, da dandanes ni več treba toliko hitrih konj, kakor še v polpreteklem času. Le še vojaštvo rabi večje število hitrih konj, a za vojaške potrebe se tacih konj zadosti izredi na takoimenovanih pustah na Ogerskem in v Gališki. Tudi kolo (bicikelj) na katerem se vozi dandanes skoro že jedna desetina vseh ljudij naših krajev, je znatno vplivala na našo konjerejo in prouzroči veliko premembo, tako da s hitrimi konji v bodoče ne bo dosti trgovine. Sicer pa ne vrže tak konj dosti pri nas. Ko je poltretje leto star, ga že vpregamo, češ, konj naj svojo klajo zasluži. Posledica tega pa je, da konj kmalu ni za rabo. Če ne vrže konj v četrtem svojem letu 250 gld., ne plača klaje.

V Novem mestu se je na semanji dan, 2. avgusta, popoldne zbralo več konjerejcev in mej njimi tudi gosp. Perdan. Vsi so bili jedini in popolnoma složni v tem, da moramo Dolenjci začeti z ono konjsko pasnijo, katera se po vsi pravici v lepi Savinski dolini tako visoko čisla, to je, da začnemo rediti lahkejše noriške konje. Pristav deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu gospod Rohrmann je v imenu kmetijske družbe kranjske vzel izrečene želje konjerejcev na znanje, da jih sporoči kmetijski družbi, ta pa zopet poljedelskemu ministerstvu. Povrh je tudi gospod Perdan obljubil, da stori vse, kar je v njegovi moči, da dobimo v deželo nekaj laških noriških žrebcev-plemenjakov. Brez kobil seveda ta reja ne bo kaj prida. Treba bo, da pojdejo Dolenjci po te kobile v druge kraje, namreč v Savinsko dolino in v hribe okoli

Sevnice, okoli Jurjevega kloštra in Planine. Nekaj nizkih čvrstih kobil, širokih prs in križa ter kratkega vratu imamo sami. Napovejmo boj tem Wilsfordom z dolgimi biceljni in nogami, dolgimi vratovi in redkimi trupli.

Saj bo delo na naših zemljiščih v ravnini vedno zahtevalo konjske uprege, naj že bo tudi kaj druge koristi od te reje ali ne. Vojaštvu prodamo Dolenjci prebito malo konj. Ako vzame vojaštvo kacih pet konj na leto, je že veliko. Privoščimo si torej drug trg, dokler je še kaj vožnje, saj ne ve nihče povedati, če morda ne izpodbije v nekaterih letih elektrika vso konjerejo in če na zadnje ne bodo samo železnice in tramvaji, ampak še fijakarji in drugi vozniki vozili brez konj.

V Novem mestu, meseca avgusta 1897.

Kmetijske raznoterosti.

Če konji malo jedo, nasipaj jim ovsa po pesti. Tako jih prisiliš, da več snedo. Dajati pa jim moraš najpoprej ovsa, potem sena in naposled šele vodo.

Če prašiči-pitanci ne marajo jesti in vsled tega izgubljajo na teži, daj jim slednji dan dve pesti osoljenega ovsa. Oves deni vselej za dva dni v jeden lonec in glej, da na vsako plast ovsa pride tenka plast soli. Posoda pa ne sme biti polna ovsa, ker se oves napne.

Previdnost pri nakupovanju semen. Če seme kupujemo, je treba, da pazimo, da je pristno, čisto in kaljivo. Ni vsejedno, če kupimo štajersko ali pa slabšo ameriško deteljo. Kako je sitno, če je primešano dosti predenice, vidimo zlasti pri detelji. Ta plevel uniči časih celo njivo detelje ali lanic. Vedeti je treba tudi, če je seme kaljivo. Dobe se žitna, deteljna in zlasti tudi travna semena, katera niti toliko ne skale, da bi se setev izplačala. Zato naj se zahteva od trgovca poroštvo za pristnost, čistost in kaljivost. Seme naj se potem pošlje preiskati kakemu kmetijskemu poskuševališču in se potem plača le toliko semena, kolikor je dobrega.

Poučni in zabavni del.

Pogled v kemijo in alkemijo.

Opisal J. B.

2.

(Dalje.)

S premišljevanjem in s pazljivostjo, s postom in molitvijo, s kabalističnimi in magičnimi sredstvi, z zvezo hudih duhov, z uporabo astrologije se je mislilo visoki skrivnosti priti na sled. To hrepenenje in trpljenje za izmišljeno stvarjo je imelo nekaj neprijetnega in bojazljivega, ali tudi nekaj globoko čutečega in žalost obudljivega v sebi.

Tam so sedeli stari možje z upadlimi lici, tresočimi se udi, z zbodljivimi, skoraj zmešanimi pogledi. Sedeli so samotno v svoji stanici, obdajalo jih je raznovrstno čudno in pomanjkljivo orodje. Strupeni sopari so jim kvarili čute. Poskus je sledil za poskusom ter se opazoval z največo nestrpnostjo. Nove misli so prepodile stare in s tresočo roko se je predrugačilo staro pravilo. Najdejo se čudovita sredstva. Od dela utrujen in zopet od upanja okrepčan, je čakal večkrat učenjak lačen in premrazen, kaj se bo zvarilo v njegovi ponvici. Ali bo žel slavo svojega truda? Ali se bo omotljen zrušil na tla?

Kdor se je kdaj poganjal za ideje, ne da bi imel trdno stališče pod seboj, ali kdor je mislil, da stoji na njem, pozneje pa spoznal, da se je le trudil s praznimi spekulacijami in pri svojem dušnem delu zabredel v predsodke svojega časa; ta gotovo tem možem ne bo odrekel sočutja.

Le poglejmo, kako so hoteli najti „kamen modrijanov“. Glavna podstava je „materia prima“. To so iskali v kovinah, posebno v živem srebru, v soli, v zraku (v tem slučaji tako imenovanem „spiritus mundi“), v rosi, v zemlji, v vseh vegetabiličnih in animaličnih sestavinah. V zadnjih posrečilo se jim je najti fosfor. Sploh je tačasno sledenje in hrepenenje po tvarinah koristilo poznejšim vedam, če tudi so iskali najplemenitejšo in življenje krepčalno. Slavni stari magik Bazilij Valentinus se je izrazil: „Prava „materia prima“, prvo seme kovin in rudnin, katero z vulkanovo umetnostjo v pluskvamperfekciji naredi stalno zdravilo, iz katerega se rodi pravi „lapis philosophorum“ ter se more in tudi mora roditi!“

Ko se je mislilo, da se to doseže po trudapolnem in brezumnem eksperimentiranji in da tudi nebeška moč pripomore, mučili so se s temnimi in pamet zmešajočimi recepti. Vodilne teorije, naslonjene na znane zakone se ne dajo pri iskanji najti iz „materie prime“, in visoko skrivnost — nevrednim izdati — bil je greh in pri temnih, nejasnih naznanilih in popisih celo nemogoče, ker kaj hoče dobri ali hudobni, neumni ali pametni začeti s smešnim receptom: „Priroda prenovlja prirodo, priroda premaga prirodo“. Tako imenovana memfitiška tabela gotovo ni bolj jasna, če uči: Nebo zgoraj, nebo spodaj“.

Imenovanega Bazilija odhodni opomin je vzgled, kako je sebe in druge mučil z nerazumljivimi procesi:

„To Vam povem resnično, išči materijo v kovinskem bitju, naredi iz tega merkurij, potem naj vre z merkurijem žveplo, ta naj zopet vre z lastnim žveplom in s soljo, postavi sedaj vse v red in zveži po svoji teži, potem postane iz prejšnjega nekaj, kar združi s trajajočo toploto, potem povekšaj to še enkrat v tretje po naukih mojih zadnjih ključev in dobil si ter imaš zaželjeno.“

Komu ne pride tu na misel zagovor stare coprnice v Faustu? Jednako nerazumljive so sestave, ki se priporočajo v rabo adeptu. Tu je govor v prvotnem zlatu, prvotnem ognju, o vkoreninjeni mokroti, o balzamu prirode, o solncu, chambrinu, azothu, kadmični zemlji, beli ženski, saracenskem psu, zelenem levu, rdečem volku. — Mnogopriporočani merkur je po sedanjem razlaganji — kisli, presunljivi špirit, — s katerim se pridobi hrana, čut, premikanje, moč, barva in podaljšanje življenja. Rekli so tedaj: „Žveplo je debeli, sladki, oljnati balzam, kateri daje živim prirodno toploto; ono je sredstvo vse rasti in spremembe ter ima moč — pomiriti in nasprotno vezati“.

Ti poskusi morajo nam pač vzbujati misel, da je morala organizacija možgan teh mož biti prav posebna.

Vedno so premišljevali in koprneli, mešali, kuhali in varili ter upali „materio primo“ tako daleč spremeniti, da postane „caput corvi“, t. j. krokarjeva glava. Zopetna uporaba mrzlote in toplote in primerni traktament je dal belega labuda, zadnji akt alkemistične delavnosti je napravil „kamen modrijanov“. To pa je najvišje, kar more človek doseči. Temu, ki ga najde, podeli dolgo, bolezni prosto življenje in več zlata ter srebra, kakor ga imajo vsi knezi na zemlji skupaj, tudi prepodi bojazljivost in potrebo (silo). Majhen del tega spremeni nežlahtne kovine v žlahtne in se ne pomanjša, ampak postane veliko večji.

Kapljica eleksira spremeni tisoč kapljic merkura v zdravilo, ki ozdravi vse bolezni, tudi vodenico, sušico in raka. Kdor ima „kamen“, vidi vse v svetlobi, kar je v nebesih, na zemlji in pod zemljo; on pozna imena in lastnosti vseh zvezd, zelišč in kamnov ter more z duhovi govoriti in od njih vse zvedeti. Z njegovo pomočjo dobe rastline visoko rast in rodovitnost, živali pridejo kamor jih pokliče, hudi duhovi zbeže in noben razbojnik se ne more približati posestniku te čudovite substance. S „kamnom“ izvrši se tudi sprememba kovin. Čuditi se je, da prazni empirizem ni uničil vstrajnosti adeptov, ker vedno so se sukali v tistem krogu. — Celo nasprotno, pogrezali so se vedno bolj v nemogočnost in k alkemističnim čudežem pridružil se je še mistični element.

Medtem, ko so poskušali materijalisti 14. in 15. stoletja izdremembo nežlahtnih kovin, trudili so se mistiki z organičnim tvorenjem zlata. Pogostoma so se preiskavanja vršila na verski podlagi. Tako čitamo: „Mi revni ljudje bomo zaradi greha umrli, kar smo tudi zaslužili. V zemlji bomo nasoljeni tako dolgo, da bomo segnili in da bomo počasi očiščeni, potem pa po nebeškem ognji in toploti prebujeni, klarificirani in povzdigneni k nebeški sublimaciji, tako bodo ločeni vsi grehi in nečistosti“. Ko še niso imeli ur, določevale so molitve očenašov — čas operacijam; tako na pr. se je reklo: „To tvarino kuhaj 6 očenašev dolgo“. Mislili so pa tudi, da ima molitev večji upliv na delo, tako so si domnevali dvojno korist, posebno v samostanih, kjer so se pogostoma bavili z alkemističnim poslom, ker imeli so tudi tam čas in sredstva za to.

(Konec sledi.)

Novice.

— **Osobne vesti.** Za člana avstrijske centralne komisije za svetovno razstavo v Parizu l. 1900. sta imenovana gg. ces svetnik Ivan Murnik in baron Josip Schwegel. — Računski praktikant pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani g. Valentin Dolenc je imenovan računskim asistentom

— **Radogoj.** Občni zbor tega velevažnega društva je sklican na soboto, dne 14. avgusta t. l. Vršil se bo v mali dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani.

— **Vseslovenski shod.** Na sestanku slovenskih in hrvatskih drž. poslancev izvoljeni pododsek je sklenil, da je prirediti vseslovenski shod v Ljubljani in sicer v prvi polovici meseca septembra. Govorili bodo jeden štajerski, jeden koroški in dva primorska poslanca o razmerah v dotičnih kronovinah.

— **Celjsko gimnazijsko vprašanje.** Shod štajerskih zaupnih mož, kateri se je vršil dne 20 julija v Celju, je odposlal posebno deputacijo na Dunaj, kateri je v zadevi celjske gimnazije posredovala pri ministerstvu. Uspeh svojega posredovanja je razglasila na način iz katerega se ni moglo razvideti, ali je kaj opravila ali ni opravila nič. Drugi dan na to so listi obstrukcijonistov prinesli poročilo o dotični avdijenciji, katero poročilo je pripovedovalo, da slovenska deputacija ni prav nič opravila in da zavzema vlada glede celjskega vprašanja nam do cela sovražno stališče. „Slov. Narod“ je dolžil vlado, da je sama izdala to razglasilo in iz tega izvajal, da deputacija ne sme več molčati, ampak povedati popolno resnico. Deputacija je na to izdala naslednjo izjavo: „Razgovor z ministerskim predsednikom in s finančnim ministrom trajal je nad jedno uro in je deputacija želje slovenskega naroda na Štajerskem naglašala krepko in zagovarjala temeljito, storila je moško svojo narodno dolžnost. Deputacija obljubila je varovati tajnost in hoče svojo obljubo spolniti tako dolgo, dokler ni povsem prepričana, da se je od vladne strani prelomila obljuba, kar se nam ne zdi verjetno. Gotovo vsi ljudje bili so iznenadeni, ko so brali v nemških časopisih v obliki brzojavk poročilo glede omenjene koference, ki niti povsem istinita niso, ter imajo očividno namen, pred občinstvom kolikor mogoče izmanjšati uspeh teh konference. Nam je kratko malo nerazumljivo, kako se je moglo tako neresnično poročilo poslati mej svet, kdo si je to zmes izmislil in zakaj. Ako bi se mi motili in bi bila vlada res sama provzročila ona nejasna in zavita poročila, izvedela bode, da moštvo mej slovenskim narodom še ni izginilo, da dana beseda pri nas še vedno velja. Vlada bi ne smela molčati, ako hoče, da se odstrani vsaka kriva slutnja, ona naj izreče, da z onimi poročili ni v zvezi, ne pa da si da v „Fremdenblattu“ le iz Ljubljane nazaj brzojaviti, kar se je brzojavilo, z Dunaja v Ljubljano. Vlada naj pa tudi ve, da brzojavka v „Slovenskem Narodu“ štev. 174 ne izhaja od kacega uda deputacije, da je to morda le želja neznanega rodoljuba. Deputacijo veže diskrecija. Jedino to lahko povemo, da ostane poduk na samostalnih razredih kakor do sedaj, namreč dvojezičen, in da vlada ne misli odvzeti nam poduka v materinem jeziku, kakor smo ga imeli dosedaj na slovensko-nemški gimnaziji. Dalje lahko povemo, da sta se oba gospoda ministra kazala naklonjena našim željam, in da sta se prepričala in prepričati morala, da stoji za delegati in za našimi poslanci narod slovenski kakor jeden mož, ki je bil sicer res prekrotek, zdaj pa bode začel pogumno in vstrajno terjati, kar po pravici terjati sme“. Ta izjava je že teden stara, a vlada še vedno molči kakor grob.

— **Otvoritev »Narodnega doma« in blagoslovljenje zastave celjskega Sokola.** Dne 7. in 8. avgusta se je vršila ta slavnost. Izvršila se je natančno po naznanjenem sporedu. Bila je tako sijajna, tako velikanska, kakor še nikdar nobena slavnost v Celji. Celjski nemškutarji so se nesramno obnašali. Napadali so slovenske goste kjer so jih mogli, psovali so jih, izzivali jih na vse možne načine, metali nanje gnila jajca, kamenje in goreče stvari ter sploh postopali tako, da bi bilo nastalo grozno klanje, ko bi vojaštvo in orožništvo ne bilo branilo Slovencem, reagovati na vse počenjanje celjske zalege. Vojaštvo je bilo noč in dan na nogah. Slavnosti, katera gotovo oživi narodno zavednost na Sp. Štajerskem, se je udeležilo kacih 7000 oseb iz vseh slovenskih pokrajin.

— **Protinemška demonstracija** se je primerila v pondeljek dne 9. avgusta v Ljubljani. Povod je bila nemška veselica v kazini, pri kateri se je tako močno streljalo, da je odmevalo po vsem mestu. Zbralo se je mnogo ljudstva, ki je kričalo in demonstrovalo, na kar so redarji v velikem številu prihiteli in čuvali kazino. Nevarne te demonstracije pač niso

bile, ampak le izraz ogorčenosti, katera navdaja ljubljansko prebivalstvo radi celjskih dogodb.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda v Llubljani** so v zadnjih treh tednih poslali; Ženska podružnica v Kranju po blagajničarici gospej Mariji Drukar 79 gld. — Č. g. Ivan Podboj župnik v Planini, iz družbinega nabiralnika v župnišču 3 gld 75 kr. — Gdč. Ljudmila Makoč-eva, blagajničarica ženske podružnice v Trstu, letnine 131 gld 70 kr., Ciril-Metodskega daru 130 gld. 91 kr., drugih draov 177 gld. 39 kr., skupaj 440 gld. — Slavno pevsko društvo v Celju 10 gld. kot preostanek zbirke pri Ciril-Metodskem kresu. — Č. g. J. Tomažič, mestni župnik v Škofji Loki, 5 gld. — Volilo č. g. Jož. Škerbinca, župnika v Vogerčah 90 gld. — Po blagajniku g. Fr. Hrašovcu od izvenakad. podružnice v Gradcu 19 gld. in 8 gld. iz nabiralnika pri narodoljubni obitelji Franjici Zabred — Moška podružnica v Kranju 56 gld. — Moška podružnica v Trstu 83 gld. 62 kr. kot dohodek veselice dne 4. julija, 87 gld. kot dohodek veselice dne 11. julija in več drugih gohodkov, skupaj 400 gld. — Mariborska podružnica po g. prof. Bl. Mateku 165 gld. 80 kr. — Podružnica v Selcih 14 gld. 20 kr. — Podružnice za brdski okraj 63 gld. 30 kr. in iz nabiralnika v Slaparjevi gostilni v Lukovici 2 gld. 10 kr. skupaj 65 gld. 40 kr. po č. g. župniku F. Kaduncu v Krašnji. — Č. g. I. Vrhovnik, trnovski župnik v Ljubljani, 5 gld. mesto venca na krsto pok. Janku Kersniku. — Volilo pok. č. g. Jožefa Hajšeka, vpok. duh. v Škalah, 92 gld. 70 kr. — Slavno Slovensko bralno društvo v Litiji po g. J. Gregoriču 100 gld. pokroviteljnine, namreč 47 gld. je čistega dohodka od „Slavčeve“ slavnosti v Litiji in 53 gld. so darovale litijske Slovenske mesto traku na „Slavčevo“ zastavo. — Spreobrnen Tržičan 1 gld. — Č. g. Val. Bernik, župnik na Holmcu, dar 3 gld., ker so se srečno zvršile cerkvene poprave. — Č. g Rade Marzidovšek, c. kr. voj. duhovnik v Mostarju, 3 gld. — Šentpeterska moška podružnica v Ljubljani 78 gld. 40 kr. — Na dijaškem komerzu v Ljubljani nabral g. Perč 29 gld. 42 kr. — Šentjakobsko-trnovska moška podružnica v Ljubljani Ciril-Metodovega daru 22 gld., letnine 44 gld. 68 kr., dar šentjakobskih Mohorjanov 67 kr. in iz nabiralnika v trnovskem župnišču 3 gld. 39 kr., skupaj 70 gld. 74 kr. — G. Jos. Vertovec v Vel. Žabljah 1 gld. 40 kr. — Podružnica v Šempasu 5 gld. — Moška podružnica v Prvačini po č g. Bevku 21 gld. — Premska podružnica po č. g župniku Križaju 5 gld. — Rožeška podružnica na Koroškem po g. J. Paulu 21 gld. — Moška podružnica v Kamniku po g. blagajniku J. N. Sadnikarju 50 gld. — Ženska podružnica v Kamniku po g. blagajničarici F. Karolnik-ovi 38 gld. 45 kr. — Podružnica za Pliberk in okolico v Šmihelu 12 gld. 50 kr. — Slava večnemu Bogu, ki je dal toliko rodoljubja in požrtvovalnosti Slovencem! Bratje in sestre, naprej do zmage!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Električna železnica** se zgradi najbrž že tekom prihodnjega leta v Ljubljani. Graditi jo namerava kranjska stavbinska družba.

— **Biciklisti** so postali zadnji čas skrajno nadležni. Radi njih neprevidnosti se je zgodilo letos že toliko in tako velikih nesreč, da bi pač bilo že umestno, da že izide dež. bicikliški red.

— **Shod kranjskih gasilnih društev** se je vršil minolo nedeljo v Ljubljani. Zavezi pripada sedaj 70 društev. Dohodkov je imela zaveza v minolem letu 1200 gld. 39 kr., troškov 594 gld. 88 kr.

— **V vodo padel** je 10 let stari Franc Laznik, ki si je pri Ljubljanici za Pogačarjevem trgom umival noge. Dereča voda ga je nesla nekaj metrov naprej, a ga k sreči zanesla h kraju, kjer ga je 8 let stari Pavel Urankar prijel in potegnil iz vode.

— **Gasilno društvo Vič-Glince** je v nedeljo dne 8. avgusta jako slovesno praznovalo 25letnico svojega človekoljubnega delovanja.

— **Umrl** je 9. t. m. v Toplicah pri Novem mestu gimnazijski profesor Ivan Vidmar po daljšem bolehanji. Naj v miru počiva!

— **Nova brzojavna postaja** se je minolo soboto otvorila v Železnikih na Gorenjskem.

— **Shod nemških županov koroških,** kateri so sklicali nemški nacijonalci, da bi župane pridobili za obstrukcijo in zlasti za to, da bi odpovedali izvrševanje opravil prenešenega delokroga, je vlada prepovedala.

— **Slovensko planinsko društvo.** Triglavska kapela na Kredarici, jedno uro pod vrhom Triglava, je dodelana ter se je v četrtek, dne 10. t. m., slovesno blagoslovila.

— **Rimske izkopine.** V Ljubljani so delavci pri kopanji temelja za zgradbo šole poleg uršulinske cerkve in pri delih za napravo dirkališča našli mnogo rimskih starin, mej njimi tudi nekaj prav zanimivih.

— **Zaveza slovenskih učiteljskih društev** je dne 4. in dne 5. imela v Celji svoj vsakoletni občni zbor, kateri se je sijajen obnesel Udeležba je bila jako velika.

— **Toča** je dne 2. avgusta zopet napravila veliko škodo po raznih krajih na dolenjskem zlasti tudi v vinogradih, katere obnovitev je toliko veljala. Država bo morala pač izdatno pamagati, sicer je marsikateri, oškodovanih kmetovalcev izgubljen.

— **Poskušen umor.** Iz Radovljice se poroča, da so ondotni orožniki aretovali delavca Stanislava Pavlikovskega kateri je delavca Antona Poljaka in posestnico Marijo Pogačnik zavrtno napadel in nanje streljal iz revolverja. Na srečo ni bil nobeden napadencev zadet. Napadalcu se baje meša.

— **Samomor.** Minoli teden je bila na progi državne železnice blizo Vižmarjev povožena neka okoli 30 let stara ženska delavskega stanu. Glava je bila odtrgana od telesa in tudi jedna roka.

— **Utonil** je minuli teden 54letni posestnik Anton Železnikar iz Studenca. Hotel je na barju sušiti šoto, a božjast ga je vrgla v neki jarek, v katerem je utonil

— **Vedeževalka.** Po Ljubljani klatila se je minoli teden kacih 50 let stara ženska, ki na prav zvijačen način izvabljala ženskam denar in jim prorokovala srečo in bodočnost. Navedena ženska je zahtevala za svoje vraže žepni robec, v kateri je dela denar. Seveda je morala denar dati ženska, kateri je prorokovala. Ko je zavila denar v robec, je mrmrala nekaj nerazumljivih besed. Zavivši denar pustila si je dati jajce, katero je morala sreče željna ženska pohoditi. Iz tega strtega jajca je pokazala potem sleparica neko, mrtvaški glavi podobno reč. Ko je bilo to končano, vzela je neko kost in delala po zraku križe, izgovarjajoč besede „majka, matera“. Svoje coprnije si je dala dobro plačati. Tako je neki ženski v Kolodvorski ulici izvabila 59 gld., in drugi 6 gld., neko natakarico pa je spravila skoro ob ves prihranjeni denar. Policija je to goljufico že ujela. Zove se Pestrov in je ciganka ter znana po vsem Kranjkem.

— **Surovost!** Na Dunaju se je pred nekaterimi dnevi pripetila surovost, ki spominja na znano škandalno afero lajtnanta Brüsewitza v Prusiji V Pratru sta zašla s kolesi artilerijski častnik in kadet mej trumo krav, katero so gnali hlapci. Posestnik krav je prosil častnika, naj stopita s koles, da se ne zgodi kaka nesreča. Na to je planil častnik s kolesa, potegnil sabljo ter vsekal kmeta preko glave, da se je kmet takoj zgrudil. Tudi kadetek je poteknil svoj pipec. Tedaj so pa skočili razjarjeni hlapci na oba vojaka ter jo prav poštено naklestili. Tako ljudsko „linčanje“ bi bilo za surovežezlasti pa za brezobzirne kolesarje često koristno.

— **Lep honorar.** Nansen, pogumni potovalec na severni tečaj, je dobil za popis tega svojega potovanja doslej 720.000 mark honorarja. Delo je izšlo že v švedskem, danskem, nizozemskem, angleškem, francoskem, nemškem in v češkem jeziku.

— **Taki so le Nemci.** V Mostu na Češkem so Nemci naravnost podivjali Praška „Politika“ prinaša vesti, ki so neverjetne, a resnične. Z gorjačami in batinami se klati ondi že več dni tolpa 2—400 nemških divjakov, ki tulijo in rjovejo ter napadajo vsakogar, ki govori češko. Po 9. uri se ne sme prikazati noben Čeh na ulico, sicer ga pretepejo do krvi. Policija pa gleda vse le od daleč V sredo na pr. so se vračali trije rudarji domov. Ker so govorili mej seboj češko, napadla jih je nemška tolpa ter jih pobila na tla. Policija je na to prihitela ter aretovala na tleh ležeče, v krvi se valajoče žrtve. V četrtek je razsajala zopet 200 glav broječa tolpa ter napadala Čehe ter zopet tri rudarje skoro pobila. Tudi te je aretovala policija, a morala jih je poslati v — bolnico, ker so nevarno ranjeni. Taki so ti kulturonosci! Taki so Nemci, prvi narod na svetu!

— **Umor ministerskega predsednika.** Canovas del Castillo, španski ministerski predsednik, je sedel v nedeljo popoludne v letovišču Santa Agueda s svojo ženo na klopi ter je čital časnike. Nakrat se mu je približal 28letni anarhist Golli, doma iz Neapolja, ter je ustrelil trikrat nanj. Canovas je bil zadet v glavo in v prsa. Z vsklikom: „Sram Vas bodi! Živela Španija!“ se je zgrudil pred svojo ženo na tla. Dobro uro kasneje pa je, previden s svetotajstvi, izdihnil. Golli je hotel pobegniti ter je streljal za svojimi zasledovalci. A neki odvetnik ga je zgrabil in vrgel na tla. Smrt Canovasa je sklenila anarhistična družba, ker je španska justica kruto mučila anarhiste, zlasti pa nekega nedolžnega obdolženca, mizarja Gano. Umorjeni Canovas je bil jako odločen in nadarjen državnik. V mladosti je bil dober pesnik in pisatelj. Radi svoje trmoglavnosti, s katero je nadaljeval brezupni in toli dragi boj na Kubi, je bil Canovas nepriljubljen. Grozovitosti, katere je zakrivil nezmožni general Weyler, so stavili repuklikanci vedno na rovaš Canovasa ter hujskali narod. Golli je izvršil atentat na izrečno naročilo anarhističnega mejnarodnega odbora ter je na svoje kruto in strahopetno zlodejstvo celo ponosen.

Št. 8244

Naznanilo.

Zaradi glavnega snaženja uradnih prostorov ostane deželna blagajna kranjska od 16. do vštetega 18. avgusta letos, strankinemu prometu zaprte.

Deželni odbor vojvodine Kranjske.

V Ljubljani, dne 5. avgusta 1897.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 28. julija 1897. Pšenica gld. 10.— kr. rž gld. 7·50 kr., ječmen gld. 6.— kr., oves gld. 6·80 kr ajda gld. 8·50 kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 5·30 kr., leča gld. 11·— kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 8·— kr (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Kdo pije Kathreiner-Kneippovo sladno kavo?

Vsak kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.

Loterijske srečke.

V Brnu dne 11. avg. t. l.: 26, 48, 90, 29, 28.

Na Dunaji dne 7. avg. t. l.: 23, 36, 32, 30, 13.

V Gradci dne 7. avg. t. l.: 16, 30, 50, 33, 10.

THIERRY'S BALSAM
Allein echt
ICH DIEN

V svrho varnosti občinstva pred nič-vrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi

pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev. (60 2) (8)

Najstareje, najpristneje, najceneje ljudsko domače zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti in želodečni krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu“.** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe **zeleno tiskane** varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem n č vrednejo ponaredbo **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.

ADOLF THIERRY, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

C. in kr. priv. in odlikovana tovarna raznih likerov in maraskina

(Maraschino di Zara)

R. VLAHOV v Zadru.

1861.

Najbolji, najzdraveji in najglasoviteji liker na svetu proti slabemu želodcu itd. je

VLAHOV

Kdor si hoče ohraniti **zdrav želodec**, kdor se želi **dobro** počutiti, biti vesel, obvarovati si **zdravje**, pije naj po celem svetu razširjeni od vseh hvaljeni liker Vlahov, katerega iz zelišč kršne Dalmacije **edini na svetu napravlja R. Vlahov v Zadru.**

Varujte se ponarejanj in zahtevajte vedno pravi Vlahov iz Zadra, katerega je dobiti v vsaki trgovini in kavarni.

(5)

Odlikovanja:

Založnik Nj. c. in kr. Visokosti presvitlega gosp. nadvojvoda Leopolda Salvatorja.
Založnik kraljevske hiše Lussignan, Pariz.
Častni član italijanskega zavoda „Pogresso“ z odlikovalno svetinjo.
Privilegiran od vlade Zveznih držav severne Amerike.
Odlikovanje s poprsjem Libertadora, republike Venezuela.

Odlikovan na sledečih razstavah:

Dunaj 1873.
Svitinja za zasluge.
Neapel 1880.
Svetinja I. razreda.
Kalkuta 1883—84.
Velika svetinja.
Neapel 1885.
Zlata svetinja.
Spa (Belgija) 1891
Zlata svetinja.
Skradin 1875.
Zlata svetinja.
Trst 1882.
Zlata svetinja.
Cork (Irska) 1884.
Častna diploma.
Zagreb 1891.
Zlata svetinja.
Bordeaux 1892.
Zlata svetinja.
Berlin 1892.
Zlata svetinja.

Moji izdelki se razpošiljajo in prodajajo v:

Avstro-Ogerski,
Italiji,
Nemčiji,
Angliji,
Rusiji,
Švediji in Norvegiji,
Švici,
Danski,
Turčiji,
Grški,
Španiji,
Portugaliji,
Rumuniji,
Srbiji,
Bolgariji,
Črnigori,
Otoku Malta,
Belgiji,
Zjedinjenih državah amerikanskih,
Braziliji,
Meksiki,
Argentinji,
Indiji,
Kitajski,
Japonski,
Egiptu,
Perziji,
Arabiji,
Alžeriji,
Tunisu,
Maroku,
Otoku Kipru.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.